

„Ani jednego bezpiecznego miejsca”: Uchodźcy z Ukrainy a ryzyko przemocy, wyzysku i handlu ludźmi

Wyniki badań z Polski i Ukrainy

Wprowadzenie

Wojna w Ukrainie doprowadziła do przymusowych wysiedleń na bezprecedensową skalę. Dotknęły one przede wszystkim kobiet i dzieci, które musiały opuścić swoje domy, chroniąc się przed przemocą wojenną, podczas gdy mężczyźni pozostali w Ukrainie w obronie kraju. Szacuje się, że od wybuchu wojny 24 lutego 2022 r. z do sąsiednich państw uciekło około 6 milionów osób, w tym głównie kobiet i dzieci. 7 milionów przesiedlono wewnątrz, a 13 milionów nie może wyjechać przez zagrożenie bezpieczeństwa, zniszczenia infrastruktury drogowej i brak informacji, gdzie szukać pewnego schronienia.ⁱ Według stanu na dzień 1 listopada 2022 r. polsko-ukraińską granicę przekroczyło 7 274 050 osób z Ukrainy, z czego 1 469 032 zgłosiło się do krajowego programu ochrony.ⁱⁱ Wskazuje to na fakt, że znaczna część Ukraińców, którzy wjechali do Polski, kontynuowała podróż do innego kraju, wróciła do Ukrainy lub jeszcze nie zarejestrowała się w Polsce. Polska musi pilnie i w sposób kompleksowy zapewnić ochronę uchodźcom – tak, aby zaspokoić ich szczególne potrzeby i umożliwić im odnalezienie się w nowej rzeczywistości.

Osoby przymusowo wysiedlone napotykają na szereg problemów. Niektóre są charakterystyczne dla warunków przedwojennych, a inne dla doświadczeń wojennych i wysiedleń. Ponad 1,5 miliona osób ze wschodniej Ukrainy i Krymu uciekło do innych regionów kraju po rosyjskiej inwazji w 2014 roku. Osoby wewnętrznie przesiedlone znajdują się w położeniu trudnym pod wieloma względami. Mierzą się między innymi z przemocą strukturalną i nierównościami (zakorzenionymi w społeczeństwie). Potęgują je zaburzenia zdrowia psychicznego, częsty rezultat stresogennych przesiedleń wewnętrznych. Na przykład w 2018 r. 20,2% osób wewnętrznie przesiedlonych i 12,2% ogólnej populacji odczuwało „umiarkowanie silny” lub „silny” lęk.ⁱⁱⁱ

Od 2014 r., wraz z wojną we wschodniej Ukrainie i zwiększoną obecnością wojskową na zamieszkałych obszarach, wzrosła liczba zgłoszonych przypadków przemocy ze względu na płeć, w tym seksualnej (SGBV - *sexual and gender-based violence*), na przejściach granicznych na kierunkach wjazdowych i wyjazdowych.^{iv} Wojna i okupacja doprowadziły do przemocy seksualnej związanej z konfliktami w całej Ukrainie. Na dzień 3 czerwca 2022 r. zespół monitorujący wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw praw człowieka otrzymała zgłoszenia 124 domniemanych aktów przemocy.^v Odnotowano również 50-procentowy wzrost liczby zgłoszonych przypadków przemocy w rodzinie od 2018 r. do 2020 r.^{vi}

Uchodźcy są również narażeni na zwiększone ryzyko przemocy ze względu na płeć, w tym seksualnej (SGBV), handlu ludźmi i wyzysku, przemocy strukturalnej i interpersonalnej.^{vii} Badania SEREDA wskazują, że przemoc ta jest długotrwała – zaczyna się przed wysiedleniem, trwa w okresie konfliktu i tranzytu, aż do czasu udzielenia azylu.^{viii} Ryzyko przemocy wzrasta wraz z czasem trwania podróży uchodźców i migrantów: im dłuższa podróż, tym bardziej ryzykowna. Ryzyko SGBV rośnie wzdłuż szlaków tranzytowych, a nawet już po przybyciu do azylu. Dzieje się tak z wielu powodów, od utraty zasobów i ubóstwa po ograniczoną ochronę prawną dla obcokrajowców w krajach tranzytowych. Większość organizacji humanitarnych koncentruje swoje działania na przemocy w czasie trwania konfliktów. Rządziej zajmują się one się aktami przemocy na szlakach przymusowych migracji i po przybyciu migrantów do miejsca schronienia. Chociaż państwa sąsiadujące przyjęły uchodźców z Ukrainy, nie pojawiły się jeszcze zasoby i działania, które odpowiadają na zjawisko przymusowego wysiedlenia kobiet na szeroką skalę. Nie ma wyraźnego zarządzania czy woli politycznej, aby zapewnić ochronę uwzględniającą płeć w ramach usług publicznych.

Projekt „Uchodźcy z Ukrainy a ryzyko przemocy, wyzysku i handlu ludźmi” (SEREDA CEE^{ix}) badał zagrożenia, doświadczenia i świadomość SGBV i handlu ludźmi w Polsce i w Ukrainie, aby pomóc w opracowaniu odpowiednich polityk i działań ochronnych. Projekt jest finansowany przez [Instytut Innowacji Globalnych i Instytut Studiów Zaawansowanych](#) i prowadzony przez Uniwersytet w Birmingham, we współpracy z badaczkami społecznymi z Convictus w Ukrainie i w Polsce. Od maja do czerwca 2022 r. przeprowadzono badanie jakościowe na podstawie wywiadów pogłębionych z 14 krajowymi i lokalnymi organizacjami oraz aktywistami wspierającymi uchodźców, 17 ukraińskimi uchodźczyniami w Polsce (Warszawie, Gorzowie Wielkopolskim i okolicznych miejscowościach) oraz 15 kobietami w Ukrainie (Lwów i Czerniowce). Badanie uzyskało zgodę etyczną Komisji ds. Przeglądu Etycznego Uniwersytetu w Birmingham. Niniejszy briefing przedstawia wyniki badania, skupiając się na wzajemnych zależnościach między mobilnością, przemocą i wyzyskiem a systemami humanitarnymi, imigracyjnymi i azylowymi.

Kontynuacja doświadczenia i ryzyka przemocy

Wszyscy respondenci doświadczyli przemocy wojennej. Część z nich spotkała się z incydentami SGBV w okresie przedwojennym, w domu lub w pracy. Podczas gdy niektórzy relacjonowali konkretne incydenty lub doświadczenia przemocy swoich znajomych, dla innych przemoc miała miejsce jeszcze przed wysiedleniem, w trakcie trwania konfliktu oraz na etapie tranzytu i samego azylu, gdzie różne formy przemocy przeplatały się ze sobą. Stopień zagrożenia związanego z przemocą i wyzyskiem podczas przemieszczania się uchodźców i ich osiedlania się w Polsce został określony jako bardzo wysoki. Poziom świadomości SGBV i handlu ludźmi różnił się wśród respondentów.

Lista 1: Doświadczenia przemocy oraz zagrożenia na różnych etapach wysiedlenia zgłaszane przez respondentów

Przemoc i zagrożenia przed 24 lutego 2022 r.

- Przemoc seksualna ze strony partnera, przemoc w rodzinie (domowa)

- Normalizacja przemocy i bezkarności sprawców
- Dyskryminacja ze względu na płeć w pracy ograniczająca przywództwo kobiet
- Molestowanie seksualne w pracy
- Turystyka seksualna
- Wstyd i stygmatyzacja wokół doświadczeń przemocy seksualnej
- Stygmatyzacja i molestowanie osób LGBTQIA+
- Stygmatyzacja HIV i uzależnienia od narkotyków
- Brak dostępności pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, przemoc słowna i fizyczna wobec nich
- Brak profesjonalnego i zaufanego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego
- Przemoc seksualna związana z konfliktami zbrojnymi od czasu ataków na Krym w 2014 r. (na terenach dotkniętych wojną)

Przemoc i zagrożenia podczas wojny

- Agresja militarna, która sprawia, że ludzie czekają już tylko na śmierć
- Niszczenie domów i mienia, przymusowa bezdomność i nędza
- Pozbawienie dzieci dostępu do zabawy, edukacji, dzieci zmuszone do spania na podłogach piwnic
- Napaści na domy i grabież mienia osobistego przez agresorów
- Przymus ukrywania się w piwnicach i podziemnych schronach przez wiele dni/tygodni
- Brak miejsca w schronach dla cywili podczas nalotów z powodu przeludnienia
- Ograniczanie mobilności całego narodu uznawane za formę handlu ludźmi
- Gwałt na kobietach i dzieciach (Bucha) przez żołnierzy jako broń wojenna i taktyka poniżania narodu ukraińskiego
- Morderstwa ofiar przemocy seksualnej
- Bycie świadkiem okrucieństw wojennych i ludzkich szczątków, słuchanie głosów umierających osób uwięzionych w gruzach po nalotach
- Przymusowy pobór mężczyzn do wojska

- Deprywacja i utrata zasobów, przymusowa utrata miejsc pracy i środków finansowych
- Konflikty międzyludzkie wynikające z różnych ideologii i podziałów wojennych
- Bycie świadkiem ataków na szkoły, szpitale i korytarze humanitarne
- Brak bezpieczeństwa żywnościowego
- Brak dostępu do czystej wody, urządzeń sanitarnych i higieny na terytoriach okupowanych i obszarach działań wojennych
- Tortury i inwigilacja
- Oferty ochrony ze strony milicji w zamian za seks
- Seksualizacja kobiet i molestowanie słowne ze strony okupantów, miejscowej armii i lokalnych mieszkańców
- Szantaż emocjonalny wobec kobiet doświadczających przemocy w związku – ich partnerzy grozili, że wyrządzą sobie krzywdę, kiedy kobiety opuszczą kraj

Przemoc i zagrożenia podczas uciezki

- Zmuszenie do uciezki z dziećmi i starszymi członkami rodziny w nieznanne miejsca i bez rzeczy osobistych
- Wybuchy min i naloty w drodze do schronienia
- Długie i męczące podróże autobusem, pociągiem, samochodem i pieszo z dziećmi, osobami o szczególnych potrzebach i osobami starszymi
- Psychiczne i fizyczne znęcanie się nad kobietami w przepełnionych pociągach
- Przemoc werbalna wobec osób transpłciowych w pociągach
- Utrata pieniędzy wśród przesiedleńców w Ukrainie w wyniku przedpłaty za rezerwację transportu i niestawienia się umówionych kierowców
- Brak dostępności dla osób z niepełnosprawnościami podczas uciezki i transportu
- Separacja rodzin i utrata kontaktu z członkami rodziny
- Molestowanie seksualne/przemoc podczas podróży pociągiem/autobusem po Ukrainie przez personel wojskowy i kierowców

- Przypadki gwałtów dokonywanych przez prywatnych kierowców-wolontariuszy i osoby goszczące uchodźców w Polsce
- Konflikty etniczne i ideologiczne (z powodu różnych poglądów na wojnę) w pociągach, w tym groźby śmierci, przemoc fizyczna i słowna
- Pozbawienie odpoczynku w poczekalniach na stacjach kolejowych podczas przesiadek (Austria)
- Okrutne traktowanie na granicy i podczas odpraw celnych, w tym długie kolejki podczas mrozu
- Bardzo wysokie ryzyko handlu ludźmi wśród traumatyzowanej populacji
- Strach przed niezidentyfikowanymi wolontariuszami i kierowcami autobusów
- Zaginięcie kobiet i dzieci podczas podróży
- Niektóre kobiety czuły się inwigilowane przez nieznanymi mężczyznami na granicy i w punktach recepcyjnych
- Osoby świadczące pomoc zauważyły oznaki zorganizowanej przestępczości podczas organizowania transportu uchodźców

Przemoc i zagrożenia w azylu

- Przemoc fizyczna i emocjonalna podczas gościny ze strony gospodarzy/właścicieli prywatnych
- Przypadki gwałtów dokonanych przez gospodarzy/właścicieli mieszkań goszczących uchodźców
- Konflikt ze współobywatelami ukraińskimi mieszkającymi w tym samym domu
- Nieprzyzwoite oferty pracy i molestowanie seksualne podczas pracy w gospodarstwie domowym
- Wprowadzające w błąd ogłoszenia o pracę (np. sprzętanie) mające na celu nakłanianie do prostytucji/usług seksualnych (Polska i Ukraina)
- Wzrost przemocy domowej
- Ksenofobiczne ataki słowne wobec starszych Ukrainek w miejscach publicznych
- Dyskryminacja i alienacja rosyjskojęzycznych Ukraińców wśród społeczności ukraińskiej
- Wyzysk siły roboczej - długie godziny pracy, niedopłaty i praca poniżej kwalifikacji

- Molestowanie w pracy przez współpracowników, poczucie bycia nękanym i poniżanym
- Przemoc emocjonalna w wynajmowanych współdzielonych mieszkaniach
- Łamanie praw reprodukcyjnych (np. odmowa dostępu do antykoncepcji i aborcji)
Niektóre dzieci-uchodźcy, które borykały się z problemami adaptacyjnymi w nowych szkołach i wykazywały trudne zachowania z powodu traumy wojennej, były źle traktowane przez nauczycieli i pozostawione bez wsparcia psychologicznego i emocjonalnego. Brak wsparcia ze strony administracji szkolnej.
- Zależność ekonomiczna kobiet wchodzących w romantyczne relacje z polskimi mężczyznami
- Uzależnienie od pomocy oddolnej i prywatnych gospodarzy

- Internetowe nękanie ukraińskich kobiet
- Dyskryminacja mężczyzn transpłciowych podczas zatrudnienia (Ukraina)
- Pojawienie się szkodliwych narracji antyuchodźczych

Przemoc i zagrożenia podczas powrotu

- Powrót do Ukrainy po lekarstwa z powodu stanu zdrowia i braku dostępu do usług w zakresie zdrowia reprodukcyjnego, w tym aborcji, w kraju wysiedlenia
- Powrót z powodu nędzy, utraty pracy w kraju przesiedlenia, a w niektórych przypadkach uzależnienia finansowego od mężczyzn, którzy pozostali w Ukrainie
- Wzrost ryzyka przemocy, wyzysku i handlu podczas powrotu do Ukrainy, brak dostępu do niezbędnych usług pomocowych
Poważne zagrożenie przemocą wojenną

Szkody spowodowane wojną i ucieczką do schronienia

Skumulowane doświadczenie przemocowego wysiedlenia, przemocy wojennej i innych nadużyć ma trwałe konsekwencje i było traumatogenne. Większość respondentów nadal cierpiało z powodu traum wojennych, w tym urazów fizycznych i psychologicznych, opisanych w Tabeli 2. Chociaż wielu uchodźców z Ukrainy miało dostęp do usług ochrony i opieki zdrowotnej w Polsce, wielu z nich nadal nie wiedziało, że przysługuje im wsparcie lub doświadczyli wykluczenia z powodu bariery językowej i braku informacji o tym, gdzie szukać pomocy. Uchodźcy, którzy mogli skorzystać z pomocy prywatnych psychologów, określili ich jako pomocnych, ale długo czekali na świadczenia psychologiczne i psychiatryczne finansowane przez NFZ. Wielu uchodźców martwiło się o miejsce pobytu swoich bliskich, którzy pozostali w Ukrainie. Niektórzy mieli poczucie winy z powodu opuszczenia Ukrainy.

Lista 2: Zgłaszane przez respondentów skutki zdrowotne spowodowane urazami wojennymi i SGBV

Psychologiczne	Zdrowotne
<ul style="list-style-type: none"> • Szok i niedowierzenie w rzeczywistość • Silny niepokój, ataki paniki • Strach przed głośnymi dźwiękami i mężczyznami rosyjskojęzycznymi • Silny stres psychiczny i ból emocjonalny • Objawy stresu pourazowego (PTSD) • Samoizolacja i agorafobia • Poczucie samotności i porzucenia • Myśli samobójcze, samookaleczenie • Retrospekcje • Zaburzenia snu • Objawy depresji • Poczucie beznadziejności i bezsilności 	<ul style="list-style-type: none"> • Urazy, blizny, oparzenia i złamania kości • Chroniczny ból • Niepełnosprawność fizyczna • Problemy zdrowia reprodukcyjnego i ginekologiczne • Wymuszona ciąża (z gwałtu) bez możliwości jej przerwania

Bariery zgłaszania doświadczeń przemocy

Chociaż osoby świadczące pomoc zauważyły niską częstotliwość zgłoszeń SGBV (prawdopodobnie z powodu braku zaufania i pewności, że pomoc będzie skuteczna) przewidywały, że wzrośnie ona w przyszłości. Ograniczona liczba zgłoszeń nie oznacza, że przemoc, handel i wyzysk nie istnieją. Wskazuje raczej na bariery uniemożliwiające poszukiwanie wsparcia. Brak prywatności w schroniskach utrudnia uchodźcom opowiadanie o traumatycznych przeżyciach. Wstyd i stygmatyzacja nie pozwalały ofiarom szukać wsparcia. Ponadto bariera językowa i niemożność porozumiewania się w lokalnym języku uniemożliwiła kontakt z infolinią ds. przemocy domowej i policją. Pomimo obszernych zasobów informacji skierowanych do uchodźców w Polsce, ofiary często nie wiedziały, gdzie szukać wsparcia i jakie usługi są dostępne dla uchodźców, co wskazuje, że informacje mogły nie docierać do najbardziej narażonych grup. Niektórzy respondenci z organizacji pomocowych określali sektor przeciwdziałania przemocy wobec kobiet w Polsce jako niewystarczająco skuteczny w systemowym wsparciu ofiar. Oczekiwali oni, że wzmocnienie tego sektora na różne sposoby (np. poprzez podnoszenie świadomości społecznej, zwiększanie kompetencji personelu medycznego, policji i władz), doprowadzi również do lepszej ochrony ukraińskich kobiet.

Czynniki ryzyka zwiększające podatność na przemoc i wyzysk

Trauma wojenna i szok wpłynęły na podatność uchodźców na wyzysk i zdolność oceny ryzyka związanego z ochroną. Stany psychiczne takie jak rozpacz i bezradność zwiększyły ich podatność na przemoc. Fizyczne wyczerpanie spowodowane ucieczką przed wojną i długimi podróżami często sprawiło, że wysiedleńcy ignorowali potencjalne ryzyko wykorzystania. Wierzyli oni, że podczas ucieczki nic gorszego od przemocy zbrojnej nie może im się przydarzyć. Samotne podróżowanie lub brak krewnych czy przyjaciół w Polsce również zwiększały podatność na przemoc, podobnie jak brak kapitału ekonomicznego i zależność od innych. Najbardziej narażone na przemoc mogą być dzieci bez opieki, młode kobiety, podróżujące

samotnie kobiety określane jako atrakcyjne oraz kobiety z osobami bliskimi na utrzymaniu, ponieważ mogą one potrzebować więcej środków na wsparcie swoich krewnych, zarówno podczas przemieszczania się, jak i osiedlania. Kobiety opiekujące się małymi dziećmi, dziećmi z niepełnosprawnościami i starszymi rodzicami często przejmowały główną odpowiedzialność za gospodarstwo domowe w wyniku zmieniającej się dynamiki w rodzinie (oraz ról płciowych). Napotykały one dodatkową presję, aby zaspokoić podstawowe potrzeby swoich rodzin, w obliczu zwiększonego ryzyka wyzysku. W grupie wysokiego ryzyka wyzysku znalazły się również osoby należące do mniejszości etnicznych, płciowych i seksualnych, narkomani, osoby zakażone wirusem HIV oraz osoby z niepełnosprawnościami. Ogólnie rzecz biorąc, brak wiedzy o swoich prawach, brak sieci wsparcia i bariery językowe zwiększały podatność na nadużycia. Ponadto orientalizacja i seksualizacja ukraińskich kobiet w dyskursie publicznym może zachęcać do przemocy, ukazując je jako bardziej uległe i atrakcyjniejsze fizycznie od polskich kobiet. Jeśli chodzi o osoby wewnętrznie przesiedlone w Ukrainie, większość z nich zmagająca się z ubóstwem i była zależna od przyjaciół, krewnych i trzeciego sektora, a niektórzy nie wiedzieli, jak ubiegać się o pomoc publiczną. Większość nie otrzymała informacji o ryzyku związanym z SGBV ani o tym, jak i gdzie szukać wsparcia. Policja ukraińska została opisana jako niewrażliwa na nadużycia emocjonalne i finansowe oraz obwiniająca ofiary.

Czynniki ochronne zwiększające odporność na przemoc i wyzysk

Uchodźcy stosowali szereg strategii radzenia sobie z traumą i niepewnością dotyczącą przyszłości. Ci, którzy mieli więzi społeczne, liczyli na wsparcie rodziny i przyjaciół. Wielu uczestniczących w sesjach z psychologami mówiło, że sesje pomogły im przezwyciężyć głębokie traumy i rozpocząć proces zdrowienia. Niektórzy brali udział w kursach językowych, pracowali i generalnie starali się być zajęci, podejmując różne działania, aby odwrócić uwagę od destrukcyjnych myśli i powracających wspomnień. Życie z dziećmi i opieka nad nimi była ważną strategią dla wielu matek, które pomagały

dzieciom zdrowieć z wojennej traumy i starały się zapewnić im lepszą przyszłość. Wrażliwość na bezpieczeństwo dzieci została również wymieniona jako czynnik ochronny. Podczas gdy niektórzy lubili spotykać się z rodakami w celu wzajemnego wsparcia emocjonalnego, inni unikali kontaktów społecznych i wybierali samoizolację jako technikę radzenia sobie. Znacząca część respondentów czerpała również siłę z wiary, modlitwy i chodzenia do kościoła. Niektórzy odnaleźli spokój w obcowaniu z naturą i odwiedzaniu lokalnych parków. Jedna osoba wspomniała o "samoleczeniu" alkoholem. Ponadto pomoc i wskazówki otrzymane od właścicieli mieszkań wzmacniały rezyliencję uchodźców i ich zdolność do adaptacji w nowym środowisku.

Akty życzliwości wobec rodaków również zwiększały możliwość radzenia sobie z traumą. Ukraińcy wspierali się nawzajem podczas przesiedleń, udzielali wsparcia emocjonalnego i opieki nad dziećmi. Niektórzy podróżowali w grupach ze świadomością, że może to zmniejszyć ryzyko i stosowali różne taktyki, aby chronić się przed przemocą, takie jak utrzymywanie komunikacji z rodziną na temat swoich planów, wysyłanie zdjęć z transportu, z którego korzystali, i trzymanie swoich paszportów przy sobie. Jednak niektórzy respondenci z organizacji pomocowych wspomnieli również, że uchodźcy bywali przytłoczeni otrzymanym wsparciem, które czasami zniekształcało ich zdolność oceny ryzyka. Wreszcie, samowystarczalność w kraju azylu poprzez dostęp do bezpiecznych mieszkań, możliwość pracy i dostęp do świadczeń były kluczowymi czynnikami wspierającymi odporność psychiczną. Po rejestracji (otrzymaniu numeru PESEL) uchodźcy mieli prawo do podstawowych świadczeń socjalnych.

Odpowiedzi oddolne: życzliwość i solidarność

Polska wykazała się wielką solidarnością z narodem ukraińskim. Natychmiastowa reakcja ze strony sektora obywatelskiego i prywatnego w Polsce wsparła podstawowe potrzeby uchodźców, ale spełnienie potrzeb długoterminowych, takich jak stabilne mieszkanie, praca i integracja, wymaga dalszego wsparcia. Inicjatywy oddolne często wypełniały istotne luki w pomocy dzięki

wolontariatowi. Umożliwiały one uchodźcom przeniesienie się do innych miast i znalezienie mieszkania. Wolontariusze zapewniali poradnictwo i praktyczną pomoc. Niektórzy uchodźcy byli jednak słabo poinformowani o dostępnej pomocy, na przykład ci, którzy przyjechali prywatnym samochodem i nie minęli stanowisk recepcyjnych dla uchodźców na dworcach kolejowych. Darmowe bilety kolejowe dla Ukraińców tymczasowo zapewnili krajowi przewoźnicy kolejowi. Sieci polskich organizacji pozarządowych są dość dobrze rozwinięte i szybko zmobilizowały się do natychmiastowego reagowania kryzysowego. Pojawienie się organizacji międzynarodowych zostało przyjęte z mieszanymi uczuciami: niektóre znane krajowe organizacje pozarządowe czuły się traktowane protekcyjnie przez organizacje międzynarodowe, które nie były świadome możliwości operacyjnych organizacji polskich. Ponadto, niektóre organizacje pozarządowe i aktywiści opisali brak skoordynowanej reakcji państwa na przybycie uchodźców jako przeniesienie odpowiedzialności za ochronę z władz na samych uchodźców, co uznano za niedopuszczalne/nieetyczne. Dodatkowo, przeniesienie odpowiedzialności państwa za odpowiedź na przybycie uchodźców na organizacje pozarządowe przeciążyło organizacje pozarządowe jako kluczowe podmioty zapewniające natychmiastową i krótkoterminową pomoc w przypadku braku niezbędnych rozwiązań długoterminowych i systemowych.

Kluczowe zagadnienia wynikające z wyników badań

Zidentyfikowano i opisano sześć interakcji między przemocą, wyzyskiem, przesiedleniami wewnętrznymi i systemami humanitarnymi, imigracyjnymi i azylowymi.

- 1. Ograniczone środki bezpieczeństwa podczas podróży uchodźców: niewystarczająca weryfikacja kierowców i wolontariuszy, brak śledzenia przyjazdów**
 - Na wczesnych etapach sytuacji kryzysowej wolontariusze i specjalne organizacje oddolne koordynowały nieoficjalne rozwiązania transportowe, aby poradzić sobie z masowym napływem uchodźców.

Brakowało środków bezpieczeństwa, co zwiększało niepokój strauumatyzowanych.

- Mężczyźni, którzy oferowali uchodźcom prywatny transport i/lub zakwaterowanie, deklarowali chęć pomocy młodym ukraińskim kobietom bez dzieci.
- Kilka kobiet zostało zgwałconych i seksualnie wykorzystanych podczas nieformalnej organizacji transportu.
- Wprowadzony później system rejestracji dokumentów i rejestrów karnych dotyczących kierowców odbierających uchodźców (koordynowany przez harcerzy, strażaków i Wojsko Obrony Terytorialnej) nie był skuteczny w przeprowadzaniu kontroli bezpieczeństwa i monitorowaniu bezpiecznego dotarcia do deklarowanych miejsc docelowych.
- Rejestracja wolontariuszy w punktach recepcyjnych nie obejmowała ich weryfikacji, co budziło poważne obawy dotyczące bezpieczeństwa. Każdy mógł zarejestrować się jako wolontariusz posługując się dowodem osobistym.
- Istniało ryzyko nadużyć i wyzysku przez osoby podające się za pracowników humanitarnych, noszące kamizelki odblaskowe, ale niezwiązane z żadną organizacją.
- Niektórzy kierowcy czasami rejestrowali się w oparciu o fałszywe dane i byli nie do namierzenia po dokonaniu aktów przemocy seksualnej na uchodźczyńiach.

2. Zwiększona zależność i rywalizacja o zasoby

- Niektóre uchodźczynie, które doświadczyły przemocy domowej w Ukrainie, dołączyły do swoich partnerów, którzy wcześniej przenieśli się do pracy w Polsce i ponownie doświadczyły przemocy.
- Niektóre kobiety, które były maltretowane przez swoich partnerów, czuły się winne w kontekście zgłoszenia osób, które udzieliły im pomocy.
- W przypadku przemocy domowej stosowanie procedur niebieskiej karty w Polsce pozostawało niejednoznaczne w stosunku do obywateli Ukrainy.

- Z powodu opóźnień w wypłacie świadczeń w Polsce niektóre kobiety były uzależnione finansowo od byłych, przemocowych partnerów, którzy pozostali w Ukrainie i grozili im koniecznością powrotu.
- Fałszywe oferty pracy w mediach społecznościowych i komunikatorach takich jak Telegram i Facebook, miały na celu zwabienie młodych kobiet do oferowania usług seksualnych.
- Część kobiet rejestrowała się w ZUS przy pomocy mężczyzn, którzy za pośrednictwem swojego e-maila i numeru telefonu mieli dostęp do konta kobiety, co mogło przerodzić się w formę kontroli nad jej świadczeniami i mobilnością.
- Kobiety z wieloma osobami na utrzymaniu, zostawiając swoich współmałżonków w Ukrainie, stawały się odpowiedzialne za rodzinę i pozostawały narażone na „seks transakcyjny i seks dla przetrwania”, aby utrzymać bliskich.
- Kobiety w mniejszych miejscowościach nie miały dostępu do pracy i pozostawały zależne od opieki społecznej. Bariera językowa i brak zapewnionej opieki nad dziećmi również ograniczały możliwości pracy i samowystarczalność. Bezczylność i poczucie zależności od innych często pogłębiały istniejącą traumę.

3. Nieskoordynowane reakcje i procedury uchodźcze niewrażliwe na traumę

- Brak skoordynowanej, kierowanej przez państwo reakcji na masowy transport uchodźców spowodował ich retraumatyzację i zmuszenie do zaufania wolontariuszom i nieznanym natychmiast po doznaniu przemocy z użyciem broni. Uchodźcy mieli mniejsze zaufanie do pomocy oferowanej przez wolontariuszy. Niektórzy z nich oczekiwali inicjatyw budujących zaufanie, koordynowanych przez rząd.
- Słabo skoordynowana odpowiedź na napływ uchodźców nie uwzględniała, w jaki sposób trauma wojenna i warunki psychologiczne wynikające z przymusowego wysiedlenia i separacji

rodzin mogą wpływać na podatność na przemoc i wykorzystanie.

- Trauma wojenna i wyczerpanie podczas długich podróży wpłynęły na zdolność oceny potencjalnych zagrożeń związanych z wyzyskiem. Skłoniły wielu uchodźców do podejmowania ryzyka w poszukiwaniu bezpieczeństwa, pogłębiając ich lęki i traumę.
- Nadmiar informacji przekazywanych uchodźcom w sytuacji stresu i dezorientacji. Niezdolność do przyswajania wielu informacji podczas ucieczki oznaczała, że wielu respondentów było nieświadomych zagrożeń, swoich praw i gdzie szukać pomocy w razie potrzeby podczas transportu.
- Kilku respondentów miało trudności z dostępem do opieki zdrowotnej. Nie byli świadomi swoich praw do numeru ubezpieczenia społecznego, aby uzyskać dostęp do opieki zdrowotnej.
- Niezdolność do znalezienia dobrej pracy (a tym samym brak możliwości odwrócenia uwagi od traumatycznych wspomnień) pogłębiała psychologiczne cierpienie kobiet-uchodźczyń.

4. Wyzysk i dyskryminacja w pracy w Ukrainie

- Większość respondentek została pozbawiona pracy, część pracowała zdalnie
- Dyskryminacja w pracy i powszechność wyzysku (praca w okresie próbnym bez wynagrodzenia)
- Oferty pracy wprowadzające w błąd (oferty pracy w zamian za usługi seksualne, oferty pracy w przemyśle pornograficznym)

5. Brak prywatności w mieszkaniach oraz liczne zagrożenia u prywatnych gospodarzy

- Brak scentralizowanej koordynacji i kontroli osób prywatnych goszczących uchodźców zwiększył obawy uchodźców o potencjalne krzywdy.

- Niestabilne tymczasowe mieszkanie bez prywatności i przestrzeni osobistej pogłębiało traumę i zwiększało ryzyko wtórnej wiktymizacji. Na przykład mieszkanie w jednym pokoju z dziećmi i krewnymi doprowadziło do konfliktu międzypokoleniowego w rodzinie.
- Część badanych nie mogła płacić za mieszkanie bez zatrudnienia lub pracując w niepełnym wymiarze godzin. Cięcia w płatnościach rządowych dla osób prywatnych oznaczały, że niektórzy uchodźcy musieli sami pokryć wydatki na utrzymanie. Z powodu braku stabilnego, niedrogiego wynajmu część uchodźczyń wróciła do Ukrainy.
- Kobiety z dziećmi i osobami starszymi na utrzymaniu często miały trudności ze znalezieniem odpowiedniego mieszkania, dlatego pozostawały w ośrodkach recepcyjnych lub obozach dla uchodźców, m.in. w szkołach.
- Niektóre uchodźczynie były atakowane werbalnie i fizycznie w przepełnionych ośrodkach recepcyjnych i podczas gościny w domach prywatnych przez inne uchodźczynie (konflikt o zasoby).
- Tam, gdzie były przyjmowane przez prywatnych gospodarzy, uchodźczynie często żyły w ciągłym strachu, stresie i presji. Czuły się nieswojo, obawiały się, że powodują niedogodności, uważały na to co robiły, co jadły. Obawiały się również, że zrobią coś złego, np. zajmą łazienkę, gdy inni będą jej potrzebować. Niektóre miały poczucie obowiązku wobec swoich gospodarzy.
- Niektóre domy były nieodpowiednie dla uchodźców z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami.
- Ośrodki dla uchodźców zapewniane przez gminy, np. na stadionach i w centrach konferencyjnych, nie zawsze zapewniały odpowiednie miejsca do utrzymania higieny osobistej.
- Niektóre z osób świadczących wsparcie zgłaszały możliwe przypadki SGBV w

„obozach dla uchodźców” na podstawie próśb ich klientek o dostarczenie im pigułek abortyjnych.

6. Ograniczona wrażliwość na potrzebę ochrony uchodźców i możliwość niesienia pomocy

- Biorąc pod uwagę dużą liczbę nowo przesiedlonych osób przybywających w bardzo krótkim czasie, instytucje publiczne miały ograniczone możliwości włączenia ochrony kobiet i dzieci będących uchodźcami do swojej pracy.
- Ogólnodostępnym ośrodkom świadczącym pomoc ofiarom przemocy seksualnej brakowało wiedzy specjalistycznej do pracy z uchodźcami. Leczenie w zakresie zdrowia psychicznego finansowane przez NFZ było trudno dostępne i niskiej jakości. Zabrakło specjalistycznych usług, aby zaspokoić potrzeby psychologiczne uchodźczyń.
- Organizacjom migranckim brakowało funduszy na poszerzenie zasięgu działań, by docierać do potencjalnych ofiar.
- Ofiary często miały trudności z komunikacją z usługodawcami ze względu na brak dobrego jakościowo i wrażliwego na płęć i traumę tłumaczenia.
- Małoletni (poniżej 18 lat) bez opieki podlegali obowiązkowym procedurom opiekuńczym uznanym za ryzykowne ze względu na przyspieszone procedury weryfikacji opiekunów. Do niektórych małoletnich zwracały się osoby starsze z propozycją sformalizowania wymogu opieki.
- Uchodźcy transpłciowi napotykali trudności prawne przy przekraczaniu granicy i gdy próbowali uzyskać dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych.

Proponowane rekomendacje

Mimo życzliwości i solidarności obywateli polskich wobec Ukraińców, skala sfeminizowanego wysiedlenia wymaga dalszych systemowych rozwiązań, wzmacniających ochronę wysiedlonych kobiet i dzieci. Projekt SEREDA CEE apeluje o **włączenie ochrony wrażliwej na uchodźców, płęć i traumę** do systemów pomocy humanitarnej,

imigracyjnych i azylowych poprzez lepszą koordynację na wszystkich poziomach i w różnych sektorach w celu zapobiegania i odpowiedzi na zaistniałe przemoc i wyzysk. Do szczegółowych zaleceń należą:

Do administracji rządowej, władz regionalnych i miejskich:

Opracowanie systemowych rozwiązań w celu włączenia ochrony uchodźców przed przemocą i wyzyskiem

- **Weryfikacja osób udzielających pomocy:** Ustanowienie odpowiedniego systemu rejestracji, weryfikacji i monitorowania w celu wzmocnienia ochrony uchodźców na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Przeprowadzenie kontroli przeszłości kierowców wolontariuszy, prywatnych gospodarzy i wolontariuszy w punktach recepcyjnych, monitorowanie i koordynacja wymiany informacji między zaangażowanymi stronami.
- **Śledzenie transportu:** Opracowanie rozwiązań służących zabezpieczeniu i monitorowaniu podróży uchodźców z kierowcami-wolontariuszami na arenie międzynarodowej i krajowej, od odbioru do dotarcia do miejsca docelowego.
- **Ośrodki recepcyjne:** Punkty recepcyjne przyjmujące uchodźców należy uwrażliwić na to, jak wspierać osoby, które doświadczyły przemocy i traumy.
- **Koordinacja prywatnej gościnny:** Scentralizowanie koordynacji prywatnych właścicieli oferujących zakwaterowanie uchodźcom i wprowadzenie środków ochronnych w celu złagodzenia przemocy i wyzysku.
- **Rozwiązania mieszkaniowe uwzględniające płęć:** Opracowanie długoterminowych rozwiązań w zakresie zakwaterowania i zapewnienie, że kobiety nie są umieszczane u prywatnych gospodarzy płci męskiej, których nie znają. Uregulowanie opłat za wynajem i zachęcenie gospodarzy do wynajmu kobietom z dziećmi, które mają minimalne wynagrodzenie, aby umożliwić im samodzielny wynajem i uniknięcie uzależnienia od oferujących gościnę, co wiąże się z ryzykiem wyzysku. Unikanie organizacji

masowego zakwaterowania ze względu na obawy związane z integracją i ochroną.

- **Wsparcie prywatnych gospodarzy:** Kontynuacja pomocy finansowej oferowanej rodzinom goszczącym w celu złagodzenia ryzyka wyzysku uchodźców przebywających w domach prywatnych i wprowadzenie środków zabezpieczających w celu złagodzenia ryzyka związanego z ochroną.
- **Samodzielność i język:** Wsparcie samodzielności uchodźców poprzez integrację na rynku pracy. Upewnienie się, że zajęcia językowe są dostępne dla uchodźców zarówno w ośrodkach miejskich, jak i wiejskich.
- **Udostępnianie informacji podczas rejestracji PESEL:** Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach wsparcia (służby publiczne, organizacje pomocy społecznej/humanitarne, telefony pomocowe) podczas rejestracji numeru PESEL.

Wzmocnienie zdolności sektorowych w zakresie zapobiegania przemocy i wyzyskowi uchodźców oraz reagowania na nie:

- **Usługi wsparcia zorientowane na potrzeby osób strauumatyzowanych:** Zapewnienie, że osoby świadczące pomoc są przeszkolone w zakresie traumy wojennej i świadczą usługi wrażliwe na traumę uchodźcom i osobom wewnątrznie przesiedlonym, aby zmniejszyć ryzyko retraumatyzacji.
- **Badanie i identyfikacja osób, które doświadczyły przemocy:** Zapewnienie, że osoby świadczące pomoc sprawdzają szczególne problemy i potrzeby medyczne, które wynikają z przemocy i wyzysku. Szkolenie personelu w celu rozwijania umiejętności identyfikowania osób ocalałych/ofiar i wsparcia w sposób poufny.
- **Wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego:** Zapewnienie bezpłatnych, dobrowolnych badań zdrowia psychicznego pod kątem lęków i depresji oraz skierowanie osób z poważnymi problemami do specjalistów ds. zdrowia psychicznego.
- **Finansowanie organizacji pozarządowych, inicjatyw oddolnych:** Zapewnienie

finansowania elastycznych usług dla mobilnej i nowo przybyłej ludności oraz wsparcie rozwoju programów ochrony i infrastruktury odpowiadającej na specyficzne potrzeby uchodźców.

- **Środki przeciwdziałania handlowi ludźmi:** Opracowanie kompleksowej odpowiedzi na handel ludźmi we współpracy z organizacjami międzynarodowymi i specjalistycznymi organizacjami pozarządowymi. Opracowanie lokalnych, krajowych i międzynarodowych strategii zwalczania SGBV i ryzyka związanego z handlem ludźmi na szlakach uchodźców w różnych krajach.
- **Poprawa koordynacji działań humanitarnych:** Zapewnienie, aby władze centralne, regionalne i miejskie, organizacje pozarządowe i sektor prywatny zacieśniły współpracę w celu efektywnej dystrybucji zasobów, unikania powielania działań i zapewnienia, że pomoc dociera do najbardziej potrzebujących w sposób sprawiedliwy, zgodnie z potrzebami.
- **Zabezpieczenie:** Opracowanie mechanizmów zabezpieczających nieformalne udzielanie pomocy, aby chronić wysiedlone populacje przed zagrożeniami związanymi z wyzyskiem i zapewnić, że są świadome swoich praw do ochrony.
- **Świadomość praw i wsparcia:** Podejmowanie inicjatyw mających na celu podniesienie świadomości osób ocalałych na temat tego, gdzie dostępne są usługi wsparcia oraz na temat ich praw do ochrony i pomocy.
- **Sektor przeciwdziałania przemocy wobec kobiet:** Wzmocnienie tego sektora oraz uwzględnienie problematyki zapobiegania przemocy i reagowania na nią we wszystkich sektorach.
- Zapewnienie szkoleń dla personelu ośrodków pomocy społecznej, instytucji ubezpieczeń społecznych, policji i służb granicznych w zakresie zagrożeń i procedur związanych z przemocą i wyzyskiem oraz specyficznych potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego, jak i społeczno-ekonomicznych potrzeb uchodźców.

- Opracowanie mechanizmów ukierunkowanej pomocy uchodźcom, którzy przetrwali przemoc i wyzysk.
- Stworzenie bezpiecznej przestrzeni dla kobiet, osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie odpowiednich usług dostosowanych do potrzeb uchodźców.
- Zwiększenie świadomości uchodźców na temat gwałtu wojennego jako zbrodni wojennej, aby pomóc ocalałym egzekwować ich prawa.
- Upewnienie się, że zmiany w konkretnych politykach są wrażliwe na płęć i traumę ocalałych/ofiar.

Zalecenia dla poszczególnych sektorów

Dla systemu wymiaru sprawiedliwości:

- **Dostęp do wymiaru sprawiedliwości:** Zapewnienie, że kodeks karny umożliwia wszystkim ofiarom przemocy, niezależnie od narodowości, dostęp do wymiaru sprawiedliwości.
- **Szkolenie:** Wprowadzenie szkolenia przeciwko SGBV i handlowi ludźmi do systemu prawnego i wymiaru sprawiedliwości (w tym policji).
- **Porady prawne:** bezpłatne porady prawne dla uchodźców.

Dla Pracodawców:

- **Zatrudnienie uchodźców:** Wsparcie uchodźców w dostępie do zatrudnienia, w tym do programów rozwoju umiejętności i staży.

Dla pomocy społecznej:

- **Zwiększanie kompetencji:** Wspieranie pracowników centrów interwencji kryzysowej w celu zwiększenia skuteczności pomocy uchodźcom, którzy przeżyli przemoc i wyzysk.
- **Wytyczne:** Opracowanie wytycznych dot. ochrony uchodźców przed SGBV w Polsce dla usługodawców pierwszego kontaktu, organizacji pozarządowych itp.

Dla Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), szpitali i służb zdrowia:

- **Dostęp do zdrowia:** Wsparcie wszystkich uchodźców w różnym wieku w dostępie do

usług zdrowotnych i wsparcia zdrowia psychicznego na obszarach miejskich i wiejskich.

- Zapewnienie uchodźcom-ofiarom dostępu do specjalistycznego wsparcia w postaci profesjonalnego tłumaczenia ustnego.
 - Wsparcie ofiar w dostępie do usług zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, m.in. antykoncepcji awaryjnej i profilaktyki poekspozycyjnej w celu zapobiegania chorobom przenoszonym drogą płciową.
 - Informowanie uchodźców o ich prawie do wystąpienia o tłumacza preferowanej płci.
 - Zapewnienie dostępności lekarzy i psychologów, aby pomóc ofiarom przemocy.
 - Zwiększenie oferty sesji grupowych dla uchodźców, którzy przeżyli wojnę i przemoc.
 - **Zdrowie reprodukcyjne:** Zapewnienie dostępu do informacji dotyczących zdrowia reprodukcyjnego, takich jak antykoncepcja i edukacja seksualna, dla wszystkich uchodźców.
 - **Dostęp do zabiegu przerwania ciąży dla ofiar SGBV:** Zapewnienie dostępu do aborcji i wszystkich usług w zakresie zdrowia reprodukcyjnego uchodźcom, którzy przeżyli SGBV.
 - **Świadomość personelu na temat przemocy ze względu na płęć:** Należy zwracać uwagę na zdrowie psychiczne uchodźców, doświadczenia SGBV oraz na znaczenie dostępności personelu płci żeńskiej.
- ##### Dla organizacji pozarządowych:
- **Uwrażliwianie na SGBV i prawa uchodźców:** Uwrażliwianie na przemoc i prawo do pomocy i ochrony grupom najbardziej narażonym.
 - **Wsparcie prawne:** Wsparcie uchodźców w rejestracji i legalizacji pobytu w Polsce oraz dostęp do usług wsparcia.
 - **Szkolenie dla personelu:** Wsparcie wolontariuszy, pracowników punktów recepcyjnych i pracowników socjalnych poprzez szkolenia na temat tego, jak wspierać uchodźców, którzy doświadczyli przemocy.

- **Opieka wolontariuszy i personelu:** Oferowanie wsparcia psychologicznego wszystkim pracownikom świadczącym pomoc i wolontariuszom, aby zapobiegać wypaleniu zawodowemu i wesprzeć w leczeniu wypalenia.
- **Rzecznictwo:** Wzmocnienie rzecznictwa na rzecz lepszych mechanizmów ochrony uchodźców i całościowego wsparcia dla ofiar.

Dla Kościoła:

- **Reakcja:** Opracowanie lepszych rozwiązań instytucjonalnych dla uchodźców i wspieranie ich psychospołecznych i duchowych potrzeb.

Dla działaczy kampanijnych i rzeczniczych:

- **Kampania na rzecz uwrażliwiania:** Opracowanie ogólnokrajowej kampanii na rzecz ochrony uchodźców w Polsce oraz podnoszenia świadomości na temat zagrożeń związanych z przemocą, przestępczością, wyzyskiem oraz tego, gdzie szukać wsparcia.

Dla sektora prywatnego: Wsparcie ocalałych:

- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie przemocy i wyzyskowi uchodźców, reagowanie na nie oraz udzielanie wsparcia.

Strona internetowa:

<https://www.birmingham.ac.uk/research/superdiversity-institute/sereda/sereda-cee.aspx>

Pełna wersja raportu (EN):

<https://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2022/sereda-cee.pdf>

Autorki: Sandra Pertek, Irina Kuznetsova

Zespół badawczy: Sandra Pertek, Irina Kuznetsova, Malgorzata Kot, Evgeniia Dergacheva, Nataliia Semytotska, Yuliia Tsarevska, Liliia Huk, Halyna Maksymiv, Madiha Sadiq

Tłumaczenie: Zuzanna Jakubanis, Anna Tsyba

Kontakt: s.m.pertek.1@bham.ac.uk

ⁱUNHCR (n.d.) Internally Displaced Persons (IDP) – UNHCR Ukraine. <https://www.unhcr.org/ua/en/internally-displaced-persons>

ⁱⁱUNHCR (2022) Situation Ukraine Refugee Situation: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. Multiple crossings per person may be included.

ⁱⁱⁱKuznetsova, I., Mikheieva, O., Catling, J., Round, J., Babenko, S. (2019) The Mental Health of IDPs and the general population in Ukraine. <https://zenodo.org/record/2585564#.YtahfnbMJD9>

^{iv}UN Ukraine (2021) UN Policy Paper on Gender-based violence 2021. <https://ukraine.un.org/index.php/en/157230-un-policy-paper-gender-based-violence>

^vUN (2022) Reports of sexual violence in Ukraine rising fast, Security Council hears. <https://news.un.org/en/story/2022/06/1119832>

^{vi}UN Ukraine (no iv)

^{vii}Freedman, J. (2016) Sexual and gender-based violence against refugee women: a hidden aspect of the refugee “crisis.” *Reproductive Health Matters*. doi:10.1016/j.rhm.2016.05.003.

^{viii}Pertek, S. & Phillimore, J. et al. (2022) 'Nobody helped me': Forced migration and sexual and genderbased violence: findings from the SEREDA project. <https://www.birmingham.ac.uk/documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2022/sereda-international-report.pdf>

^{ix}Sexual and gender-based violence in Refugee Experience: from Departure to Arrival (SEREDA) Central and East Europe (CEE). <https://www.birmingham.ac.uk/research/superdiversity-institute/sereda/index.aspx>

"Wspomnienia nie dają mi spokoju...

stale oczekuję ich przybycia"

Uchodźcy, zmuszeni do opuszczenia kraju, odczuwają długotrwałe skutki przemocy i zagrożenia.

PRZYJĘLI NAS Z OTWARTYMI RAMIONAMI.

Ale nie mówię po polsku i nie mam tu żadnej prywatności. Nawet miejsca, gdzie mogłabym płakać. Kobieta, która zaoferowała nam dach nad głową, rzuciła przedmiotami, krzyczała. Mój syn był przerażony. Czułabym się bezpieczniej, gdyby istniał rejestr osób udzielających gościny uchodźcom.

Znalazłam pracę jako sprzątaczką na Telegramie, ale okazało się, że chodziło o świadczenie usług intymnych.

Uświadamiajcie, czym są przemoc i nadużycia. Niektórzy mogą nie zdawać sobie sprawy z sytuacji, w której się znajdują.

Teraz nawet najmniejszy dźwięk wzbudza mój niepokój.

Drzę, gdy słyszę samolot lub kroki na schodach. Wydaje mi się, że oni są już blisko.

Odczuwam fizyczny ból, kiedy o tym mówię. Dlatego wymazuję to z pamięci.

Nie poinformowałam policji.

Straciłam jakiegokolwiek poczucie człowieczeństwa.

To było nie do zniesienia. Nie chciałam żyć, nie chciałam myśleć.

To była decyzja pod przymusem. W tłumie, korkach, ogólnym przerażeniu.

Zabrałam dokumenty i uciekałam.

Ukraina była moim domem.

2 tygodnie w piwnicy, przy nikłym świetle żarówki. Ludzie zanosili się płaczem, trzęśli się, truchleli z przerażenia.

W mojej Ukrainie nie ma już bezpiecznych miejsc.

Dostaliśmy wodę i jedzenie. Ale niektórzy, pod pozorami dobra, skrywali prawdziwe zamiary.

Jeżeli nie ma przy Tobie męża, nigdy i nigdzie nie jesteś bezpieczna.

Uciekasz przed wojną. Dlatego godzisz się na każde warunki, aby tylko przeżyć.

Jechaliśmy 17 godzin. Wykorzystali fakt, że bez snu byłam nieprzytomna.

Działania w krajach udzielających schronienia i systemy azylowe bez uwzględnienia kwestii płci mogą podtrzymywać, a nawet zwiększać ryzyko przemocy, powodując nowe krzywdy.

The
SEREDA CEE
Project

UNIVERSITY OF
BIRMINGHAM

W jaki sposób organizacje humanitarne i rządy mogą zwiększyć poziom bezpieczeństwa i oferować pomoc ludziom w trakcie przemieszczania?

www.penmendonca.com @MendoncaPen 2022